

improvizáció, e köré épül a többi tevékenység (éneke, zene, tánc, rajz stb.). Nemcsak a hagyományos művészeti ágak kapnak teret a Kútbanéző programjában, hanem természetesen szerepel benne a fotózás, a film és a tömegkommunikáció sokféle műfaja is.

A kötet harmadik fejezetében (Módszerek) foglalkozásvázlatokat közöl a szerző a Kútbanéző egy-egy témájához, természetesen ötletadó mintaként, nem pedig kötelező előírásként. A módszertani írások sorában naplójegyzeteket is olvashatunk: nyári művészeti táborok emlékeit, szubjektív lenyomatait. Végül a fejezetet a Kalendárium 4. évfolyamának diagnosztikus méréséhez készített feladatlapok (értékelési útmutatóval) zárják.

Szűcs Mónika

A lehetőség csábítása

Az Apáczai Kiadó

Dráma és tánc az 5-6. osztály számára
című kiadványáról

Nem történt semmi helyrehozhatatlan. Lehet, hogy új borítót sem kell nyomtatni majd. Az öt szerzős könyv összefoglaló értékelésekor ki kell mondanunk, hogy a benne foglalt anyag szinte teljes mértékben értékes és jól használható. Külsőjét tekintve is kellemes, optimális betűtípusokkal, szellős tördeléssel, okos fotókkal díszes kiadvány született. A későbbiekben azonnal és könnyedén javítható gondatlanságok nem okoznak majd problémát. Elsősorban elvi töprengenivalók akadnak az új tankönyv kapcsán.

Aki attól félti a drámajátékot, hogy az úgy jár, mint hajdan a testnevelés, melynek szintén megpróbáltak „tankönyvet” írni az alkotók, s a tankönyv megléte majd elméleti vizsgáztatásra csábít, lehet, nem is az ördögöt festi a falra. A dráma-érettségivel kapcsolatos viták mutatták ennek valós veszélyét. De vegyük sorra a morfondírozásra méltó tényeket.

Először is:

Tökéletesen érthető, hogy a **Tánc és dráma** órák bevezetése idején, amikor még országsszerte nincs elegendő számú felkészült tanár, vagy legalábbis területileg rosszul oszlik el a szakemberek csapata, egy jó szimatú kiadó megérzi a piaci lehetőséget. A színházi nevelés és a drámapedagógia öt kiváló katonáját pedig hogyan csábítaná egy könyv létrehozásának a kihívása.

Fort Krisztina az a jelen beszédtanárai közül, aki leginkább megőrizte Montágh Imre technikai és lelkiismereti iskoláját, s az egyedüli, aki mindazt az iskolai és művészeti iskolai nevelésben egyedül kivitelezhető *csoporthoz* eljárást magas szinten ismeri és tanítja, amire nekünk a legnagyobb szükségünk van. **Kaposi József** történelem-tanári alapozottsága, fesztiváldíjakat halomra nyerő amatőrszínházi rendezői múltja, kesernyés valóságismerete és szervezőereje kiválóan működött az elmúlt évtized központi oktatási adminisztrációjához tartozó intézményekben. Ő látta el – **Pálfi Erikával** együtt – az alkotószervezői munkákat is. **Nyári Arnold** tüneményes személyisége kibírt minden ridegtartást a közművelődés, a televíziózás, no meg persze a színész-drámatanárságot

kialakító és elterjesztő játszószínházak műhelyeiben. Gyakorlottsága és érzékenysége kincset ér, magam is azt remélem, hogy sok helyen tanít majd helyettem is az elkövetkezőkben. **Perényi Balázs**, mint színikritikus, a jövő nagy színházi emberei közé tartozik majd, s már eddig is a legjobb drámatanárok közt emlegethető. Rendezéseivel nem tudok megbékélni igazán, de elismerem, hogy a könyvet díszítő, lényegyet mutató fényképfelvételei orosz-lánrészt vállalnak a kiadvány használhatóságában. **Uray Péter** már a jelent formáló színházi alkotók között van. Úgy tanít mozgásművészetet, hogy minden esetben szerves és teljes kultúrát ad át, verbális kifejezőeszközeit és lényeglátását illetően pedig a legizgalmasabban elemző „zsűrigurukkal” is felveheti a versenyt, bármilyen fesztiválon.

Mivel lektorként **Szaunder Erik** nevét tüntették fel, arra kell gondolnom, őt is elérhette az óvatlan és bizalommal teli lektorok sanyarú sorsa: úgy szokott az lenni, hogy elolvassuk az anyagot, megteesszük az észrevételeinket, aztán annak csak egy részét fogadják el, s minden egyéb úgy marad, ahogyan azt mi nem akartuk, sőt, amittől óva intettük munkatársainkat. A könyvben mégis ott villog a nevünk, pedig legszívesebben elbujdokolnánk.

A csapat tehát jó. A könyv használható. Hol a probléma? Ott, hogy nem az 5-6. osztályos gyerekeknek szól, hanem a tanáraiknak, vagy leginkább: azoknak a drámából érettségizőknek és szakgimnáziumosoknak, akik éreznek magukban pedagógiai indíttatást, s szívesen foglalkoznak kortársaikkal vagy fiatalabb társaikkal. Kaposi Józsefék tehát létrehozták azt a segédkönyvet, amelyből – mint annak idején a legjobb klubvezetői kézikönyvekből – ifjú és rátermett emberek könnyedén dolgozhatnak, ha már van gyakorlati élményük, személyes tapasztalásuk az egésze körül.

A legjobb az egészben az, hogy a gyakorlatleírások szövegei a legjobb drámatanárok szó szerinti instrukcióit tartalmazzák. Ezért egy az egyben könnyen átvehető, játékvezetési órára remekül tanulhatók, az óraleírások tanári segédkönyvként használhatók. Különösen kiemelkedő a módszertani pontosság, a játékvezetői gyakorlatról áruklódó hihetetlen precizitás és a feladatok kiváló ütemezése.

Azonban ha rajtam múlna, természetesen eszem ágában sem lenne 10-12 évesekkel (vagyis szüleikkel) kötelezően megvetetni a könyvet, még akkor sem, ha hasonló idegen nyelvű kiadványokkal bőséggel találkozhatunk külföldi könyvesboltokban. (Ezek sem tankönyvek, hanem színházi buzgómócsingoknak szóló, szabadon megvásárolható, okos kiadványok.) A munkáltató oldalak nem indokolják e könyv tankönyvként való bevezetését, s a diákság kétszer-háromszori megszólítása sem teszi a szakkönyvet tankönyvvé.

Teljes szívvel támogatnám viszont a mű javított kiadását. Ebben biztosan nem tennék fel a dráma tanulására vonatkozó nyílt kimenetelű, a kevésbé edzett tanár által is nyökögve megválaszolható kérdéseket, mert nem remélnék rá használható választ. (6. oldal) Nyomdahibaként javítanám a 21. és 22. oldal bosszantó szöveghibáit (mondatotok, hősi hallott). Közölném a 85. oldalon talál-

ható Robert Zend vers fordítóját, s hosszan konzultálnék arról, hogy nem biztos, hogy megéri egy ilyen könyvben a földje szót „fölgye”, a gondja szót „gongya” formában írni, még akkor sem, ha vannak műfordítások, melyekben hasonló formáknak stílusértéke van. Itt csak bajt okoz. De ki a fordító? Titok. A 106. oldalon található két versszak pedig nem népköltés, hanem szerzővel rendelkező idézet a Kőműves Kelemen c. rockoperából. Ez elérhető információ lenne. Persze, csak ha számítana a szerző, mint olyan...

A hat oldalas, jobbra fotókat tartalmazó néptáncos „gyorssegélyt” a hivatkozott CD nélkül nem lehet megítélni. Remélhető, hogy azt nem a gyerekekkel akarják megvásároltatni.

Összegezve tehát: semmi helyrehozhatatlan nem történt, csak nem azoknak szól a könyv, mint akikre vevőként számítanak a kiadónál. A lendületes és elfoglalt szerzői gárda tagjai minden bizonnyal megszokták, hogy előre kell nézni, és a korszellem szerint azokkal kell foglalkozni, akiktől még várható valami. Tökéletesen fölösleges tehát a saját fölkészülésüket s ezzel a kiadványt

is lehetővé tevő hajdaniak munkájának **egyetlen fél mondatban** való megemlézése, hiszen Keleti István halott, Mezei Éva halott, Montágh Imre halott. A szerzők, mint a sem forrást, sem bibliográfiát nem közlő kiadvány mutatja, népköltésnek gondolják a módszertani szakirodalmat. Nem igényelném a gyakorlatok származási helyének pontos jelölését. Babramunka az. Meg amúgy is „foglalt majd minden hangjegy”.

A névvel jelzett alkotói gárda erős és szakmailag kiválóan felkészült emberekből áll. S ha már így betűről betűre átrágtam az egészet, hadd tegyek meg valamit, mint olvasó: hadd köszönjem meg a forrásul szolgált órák, próbák és könyvek holt és élő vezetőinek és szerzőinek, hogy egy ilyen – kis odafigyeléssel igazán használhatóvá tehető – könyv létrejöttét lehetővé tették. Az alkotók is így gondolhatják, csak alighanem a „nagy rohanatban” elfeledték ennek jelét adni.

Majd egy következő könyvben.

Gabnai Katalin

A drámapedagógiai ihletésű kommunikációs tréning

Zalay Szabolcs

A minap segítséget kért tőlem egy új kolléganőm az egyetemen kommunikációs tréningterve összeállításakor, és meglepődve, de nagy örömmel fogadta konkrét javaslataimat, saját tematikám részletes bemutatását és átadását. Mint mondotta, korábban mindenki elzárkózott előle, hogy kiadja neki féltve őrzött „titkait”. Pedig a hölgy nagyon csinos, nyitott személyiségnek látszik, és úgy tűnik, fogékony minden újra. Nem az a „tolvaj-fajta”! Lehet, hogy kérésével érzékeny pontra tapintott? Magyarországon kommunikációs tréninget tartani nagy üzlet. Egyre nagyobb az igény erre – iskolák, intézmények, cégek (a „multik”!) részéről, viszont – a drámatanárokhoz hasonlóan – kevés a képzett tréner, iszonyú drága a képzés, és nagyon kevés helyen van ilyen. Tréningjeim során a nyitottságra, a szabadságra, a kreativitásra és az őszinteségre építő mélyebb szintű kommunikációra ösztönzöm hallgatóimat. A feladatok önmagukban „halott lepkék”, ahhoz, hogy életre keljenek, az előbb említett tulajdonságok működése kell a tanár részéről is. Az alábbiakban néhány olyan tréninges ötletemet szeretném bemutatni, amelyeket nemcsak az egyetemi oktatásban, hanem az óvodától a felnőttképzésig bárki jól használhat saját közösségre adaptálva.

Cél: Kommunikációs tényezők gyakorlati vizsgálata, illetve stratégiák kipróbálása; a kommunikáció készségének fejlesztése; a megfelelő stílusréteg és eszközei alkalmazásának gyakorlása; tapasztalatszerzés kommunikációs visszacsatolási folyamatokról; csoportdinamikai viszonyok megfigyelése és alakítása.

Terv:

1. A „belépő” – A különböző „helyzetekből” érkezett résztvevők motiválása, a tréningvezető bemutatkozása és „hangulatteremtés”. Néha elég egy kis „fogadó” zene, ahogy jönnek be a terembe a résztvevők, vagy néhány szó, ami azonnal jelzi nekik, hogy itt most valami „különös” fog történni, ami egy kicsit titokzatos, izgalmas, de nem rémisztő. Ezt leginkább a tanár bizalmat sugárzó, közvetlen, nyugodt, de dinamikus stílusa tudja biztosítani. Nagyon fontos a térrendezés! Akár az érkezőkkel együtt is kialakíthatjuk a terem rendjét(!), világosan tudatosítva, hogy miért tesszük. Legjobb a kör-forma, mert ez rend-élményt ad, és eleve nyitottságra sarkall, illetve némileg kényszerít, de ezt is hamar tisztázhatjuk, és ígéretes lehetőségként fogadtathatjuk el, hiszen itt nem kell pl. jegyzetelni, láthatjuk egymás arcát, és nem vagyunk egymásnak alá-